

Министерство образования и науки Российской Федерации
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
«Северо-Восточный федеральный университет имени М.К. Аммосова»
Институт языков и культуры народов Северо-Востока Российской Федерации

Принята на заседании
Ученого совета ИЯКН СВ РФ
«24» января 2024 г.
Протокол №5

Утверждаю:
Директор Торотоев Г.Г.
«24» января 2024 г.

ПРОГРАММА

вступительного испытания для поступающих по направлению подготовки

45.03.01 – Филология

Профили:

- Отечественная филология (якутский язык и литература)
- Прикладная филология (якутский, русский языки)

г. Якутск, 2024

Пояснительная записка

Программа вступительных испытаний для поступающих определяются Ученым советом института и доводятся до сведения поступающих не позднее, чем за полгода до начала приема вступительных испытаний. Для поступающих создаются необходимые к подготовке условия, желающие могут посещать бесплатные консультации. Вступительные испытания по родному (якутскому) языку и литературе (профессиональное испытание) определяются по 100-балльной системе.

Для поступления по направлению подготовки 45.03.01 – Филология Профили: Отечественная филология (якутский язык и литература) и Прикладная филология (якутский, русский языки) как результаты вступительных испытаний по родному (якутскому) языку и литературе (профессиональное испытание) признаются результаты единого республиканского экзамена по родному (якутскому) языку и литературе.

Программа вступительного испытания разработана на основании учебного плана 45.03.01 – Филология по профилям:

- Отечественная филология (якутский язык и литература);
- Прикладная филология (якутский, русский языки)

Цель: вступительные испытания должны определить уровень усвоения материалов по якутскому языку и литературе, предусмотренного учебной программой школы и охватывать все минимальное содержание данной дисциплины, установленное соответствующим государственным образовательным стандартом.

Задачи:

- вступительные испытания включают в себя вопросы по дисциплинам «Якутский язык» и «Якутская литература». Комплексный характер экзаменационной работы по якутскому языку и литературе позволит проверить и оценить уровень подготовки экзаменуемых с разных сторон компетенций: лингвистической, языковой, коммуникативной и общекультурной.

- ответ должен подтвердить достаточно полное знание материала по якутскому языку и по якутской литературе основных тем изученной программы.

Разработчик: Чиркочева Дария Ивановна, зав. кафедрой якутского языка ИЯКН СВ РФ, к.ф.н., доцент

Форма проведения вступительных испытаний

Очная

Требования к уровню знаний

Экзаменуемый должен показать и подтвердить:

- знание вопросов якутского языка по программе общего образования;
- знание основных произведений якутских писателей из школьной программы;
- владение якутским языком в его разговорной и литературной форме;
- знание истории родного языка, ее современного состояния и перспектив избранной специальности.
- способности анализа и обобщения знаний по якутскому языку и литературе.

Программа подготовки к вступительным испытаниям

Вариант работы вступительных испытаний содержит по части I - 20 вопросов (1-20), по части II - 2 задания.

Распределение заданий по темам

1.1 Лексика – 2

1.2 Фонетика - 1

1.3 Морфология - 4

1.4 Синтаксис – 3

2. Вопросы по содержанию произведений якутских писателей

3. Вопросы по теории якутской литературы

Распределение заданий по баллам (40 б.)

По I части – за каждый правильный ответ ставится 2 б.

По II части

1 задание (грамматический разбор и выполнение заданий, 5 заданий, 1 задание – от 5 до 8 б.) – 26 б.

2 задание (сочинение) – 34 б.

Сдача вступительных испытаний проводится на открытых заседаниях экзаменационной комиссии с участием не менее трех человек. В состав комиссии, принимающей экзамен по направлению, входит не менее трех преподавателей кафедры якутского языка.

Результаты вступительных испытаний определяются по 100балльной системе и объявляются на 3-й день после оформления в установленном порядке протоколов заседаний экзаменационной комиссии.

На выполнение испытательной работы отводится 4 часа (2400 минут).

Подготовка к выполнению работы – 20 мин.

Часть I включает 20 вопросов с кратким ответом. Среднее время выполнения одного задания этой части – 1-3 минуты. Ориентировочное время выполнения этой части работы – 50 минут.

Часть II включает 2 задания. На выполнение вопросов первого задания требуется от 3-7 минут. Ориентировочное время выполнения 1 задания – 40 минут.

Рекомендуемое время выполнения 2 задания II части, состоящей из одного задания с развернутым ответом (письменная работа) – 60 минут.

Самостоятельная проверка работы – 20 мин.

Перечень примерных вопросов по якутскому языку и литературе

Үлэ икки чаастаах.

Үлэ бастакы чааһыгар 20 боппуруос бэриллэр. Хас биирдии боппуруос хоруйун (эппиэтин) ыйыллыбыт миэстэбэ, сорууда аллараа өттүгэр, бэйэн суруйарын ирдэнэр. Эппиэккин тэйбэккэ, сурук эбэтэр атын бэлиэтэ суох суруй.

Үлэ иккис чааһа 2 соруудахтаах.

Бастакы соруудаҕы толорууга этии бэриллэр, ол этиини уонна этиигэ бэлиэтэммит тыллары, ситимнэри ыйыллыбыт соруудахтарынан ырытарын ирдэнэр. Тылы састаабынан, сана чааһынан, ситимнэри арааһынан ырытылары онороһун. Этиини тутулуунан ырытарга этии тиибин, арааһын, састаабын ыйабын.

Иккис соруудахха айан суруйуу тиэмэтэ бэриллэр. Ирдэбилинэн айан суруйуу 150 тыллаах эбэтэр онтон ордук буолуон сөп, ол эрэри 100 тылтан аҕыйаҕа суох буолуохтаах. Бэриллибит тиэмэни толору арыян суруйарга дьулуһабын.

I чааһа

Үлэ I чааһыгар бэриллэр соруудах наарданыыта манньык буолар.

1, 4, 6, 9 – саха тылын морфологиятыгар ыйытыылар. Холобур, сана чааһын, тыл састаабын быһаарыы.

2 – фонетика соруудаҕа. Холобур, аһаҕас уонна бүтэй дорҕоон систематын уратытын, дорҕоон наарданыытын, уларыыытын быһаарыы.

3, 8 - лексика ыйытыыллара. Холобур, тыл суолтатын, араастарын, биирдэм эбэтэр тыл

ситиминэн бэриллэр тыл уратыларын быһаарыы.

5, 7, 10 – синтаксис соруудахтара. Холобур, этии арааһын, этиигэ тыллар ситимнэһиилэрин, ситим араастарын, ньыматын быһаарыы.

11 – 20 – саха литературатыгар билиини тургутан көрөр ыйытыылар.

Барыллаан ыйытыктар уонна соруудахтар

1. Бу этиигэ аннынан тардыллыбыт тылга ис хоһоонунан чугаһыыр суолталаах (синонимныы) тыллары булан уһул (2-3 тыл).

Күһүн бастаан кыраһа, кырпай хаар түһүүтэ эмиз бэйэтин туһугар кэрэтик көстөр.

2. Бэриллитбит этиигэ сэргэстэспит бүтэй дорҕоонноох тыллары булан суруй, сэргэстэһии үөскээбит быраабылатын суруй.

Хаары хасыһан, кымырдаҕас чөнөчөккө киирбит хайаҕаһын хасыһар.

3. Бу этиигэ туттуллубут сомоҕо домоҕу биир тылынан солбуйан туспа суруй.

Окко киирэр кэм буолла да, Сэмэн оҕонньор биллибэтэ. Кулубаҕа барбыт үнсүү эмиз таастыы тимирдэ.

4. Бу этиигэ аат тыллары булан, туспа уһул, ханнык түһүк туттуллубутун быһааран суруй.
Уокка оттор маһы бэлэмнээн баран, Микиитэ быыкаайык хотуурун сүгэн эһэтин аахха тийэн, дулҕалары тула көтө сылдьан охсон кулупаайдаабытынан барда.

Бу ыйытыыга хоруйдуурга түһүк (падеж) сыһыарыытын, ыйытыытын, суолтатын билии ирдэнэр.

5. Бу этии бэриллитинэн арааһын быһааран суруй. **Өлөксөй алаады сураҕын истэн, отуу таһыгар олорбохтоон баран, дыэтигэр табыста.**

6. Бэриллитбит этиигэ көмө тыллары булан, сыстар тылларын кытта туспа суруй.

Мин арыы саҕатыгар тийэ оҕустум, сотору үрдүбүнээҕи маһым кураанах мутугар кэбэ кэлэн олоро биэрдэ.

7. Бу этиигэ сирэй саһаны киллэрэн уларытан суруй.

Мин оройуон кииниттэн командировкаҕа сылдьарым, Чаран нэһилиэгэр баран иһэрим туһунан быһыта-орута кэпсээн биэрэбин.

8. Бэлиэтэммит тылга синонимныы тыллары булан суруй. **Чаччаччы хаппыт хагдан сэбирдэхтэр суолга үктээтэх аайы тыастара хачыгырас.**

9. Бу кэрчик ханнык айымньыттан ылыллыбытын ааптарын (псевдоним) кытта суруй.

“Аны биирдэ дьүһүн кубулунан,

Быста-быста салҕанан,

Тимирэ-тимирэ күөрэйэн,

Өлө-өлө тиллэн көрүөбүн...”

10. “Дьулуруйар Ньургун Боотур” олонхоҕо Туйаарыма Куо, Айталын Куо, Кыыс Ньургун, Сабыйа Баай хотун, Аан Алахчын хотун ханнык дойду дьахталлара буолалларын быһааран суруй.

11. Бэриллитбит кэрчик ханнык айымньыга баарын быһаар.

“Алыс уойан абылас буолбут,

Олус уойан олоругас буолбут,

Сыта уйан сыгынас тыннаммыт...”

Манна айымны аатын сөпкө уонна толору суруллар.

12. Алексей Андреевич Иванов-Күндэ саха литературатыгар ханнык жанры киллэрсибитин ый. Күндэ хоһооннорун үөрэтии оскуола программатыгар баар.

13. Бу кэрчик ханнык айымныга ким мэтириэтэ буоларын быһаар.

“Салгыннаабыт хара сирэйдээх, дэхси бөдөн тиистээх, мичээрдээбит киэн харахтаах, дадайбыт киһи...”

14. Алампа маннайгы айымнытын аатын, жанрын ый.

15. Аҕа дойду Улуу сэриитин кэмигэр Новгород сиригэр хорсуннук кыргыһан өлбүт саха буйуннара хоһуйуллубут айымны аатын, ааптарын быһааран суруй.

16. Петр Тобуроков оҕолорго анаммыт хоһоонун холобурдаан, быһа тардыта суруй.

17. Бу этиигэ туттуллубут сурук бэлиэтин быһааран суруй. **Сахалыы санарыы бэйэтэ туспа буолар, ону кэһилибэт, мэктиэтэ – тыл үөрэбэ.**

18. Бэриллибит этиини болҕойон аах, бэлиэтэммит түөлбө тылы сөптөөх литературалыы тылынан солбуйан суруй.

-Хайа, туох сонуннаннын?-диэн Коля дьаал харата ыйытта.

19. Бу тыл ситимнэриттэн холбуу тыллары булан суруй.

Кыһыл тылынан кыыраар, буута быстарынан, тимир суол, аан дойду, аҕатын туйабын хатарбыт, хой баһын туойар, баҕа батаһа.

20. Бу этиигэ бэлиэтэммит тыллар ситимнэспит араастарын быһааран суруй.

Киһиэхэ айар үлэттэн эйэлээх олохтон ордук дьол суох.

21. Бу этиигэ бэлиэтэммит тыл ханнык этии чилиэнэ буоларын ый. **Сэнээбиккиттэн сэттэбин ылыан.**

22. Бу этии суолтатын арааһын быһааран суруй. **Быйыл сайын олус ардахтаах дьыл буолла, онон тыа сиригэр дьонно кыайан оттооботулар.**

23. Бу этиигэ бэлиэтэммит тылы тутулунан быһаар. **Ханна эрэ уу оҕуһа мөңүрөөн лүгкүнэтэр.**

24. Өксөкүлээх Өлөксөй саха норуотун инники дьылҕатын өтө көрөн суруйбут үлэтин аатын чопчулаа.

25. Сергей Васильев олонхотугар Айыы бухатыырдарын абааһы бухатыырдарын кытта киксигиннэрэн охсуһуннартыыр көтөр буолан кубулунар бухатыыры быһаар.

26. Аллаах Алаппыйа ханнык айымны героһа буоларын суруй. Ааптарын быһаар.

27. А.И. Софронов “Дьүһүн кубулуйумтуо” кэпсээнигэр мөккүөрү быһаара сатыыр герой аатын чопчулаа.

28. Саха литературатын үгэһит суруйааччытын быһаар.

29. Валентина Гаврильева айымньытыгар Баһылайка оҕонньор өйүгэр онорон көрөр дойдутун суруй.

30. “Таптыабын ийэни” хоһоон ааптарын быһаар, хоһоон суолтатын, уратытын ый.

31. Былыр дьоннор эстэн - быстан ыалларынан тарҕаһалларын атыннык ааттаан суруй.

32. Егор Чээрин өстөөх билиэниттэн быһааммыт албаһын быһаар.

33. Бу этиигэ бэлиэтэммит тыл ханнык көмө чааһа буоларын, арааһын быһааран суруй. **Биирдэ Микиитэ эһэтэ дьэиэ таһыттан баадахыс гына тустэ, кулун бэргэһэтин, таба сабынньабын хасты тардыталаан, оронно элитэлээтэ уонна табырдыа төттөрү ыстанан табыста.**

34. Бу этиигэ бэлиэтэммит тыл ситимнэрин , уратытын быһаар. **Микиитэ, кини ээһэтэ Молоох Миитэрэй, ийэтэ Сөдүөччүэ, ити омурнаахтык кэлбит Өлөксөй «Дулҕалаах»** диэн нэһилиэк уһуга ойдом хочобо ыал буолан сириэдийэн олороллор эбит.

35. Бу этиигэ сурук бэлиэтин быһааран суруй. Этии арааһын быһаар. **Тийбитэ, кинилэр сүөһүлэрэ мэччийэ сылдьаллар эбиттэр.**

II чааһа

Сорудах: Бэриллит этиини, бэлиэтэммит тыллары, ситимнэри ырыты.

Этиигэ аннынан тардыллыбыт 2 тылы састаабынан: тыл олобун, сыһыарыыларын быһааран, дорҕоон уларыытын көрдөрөн ырыты. Анаан бэлиэтэммит 2 тылы сана чааһынан тэнитэн ырыты: сана чааһын олобун, суолтатын, үөскээһинин уонна уларыытын, этиигэ туттулуутун быһаары. Этиигэ тыллар ситимнэһиэлэрин ньымаларынан, араастарынан ырыты. Бэриллит этиини чилиэннэринэн бэлиэтэһин. Этиини тутулунан ырытыга этии арааһа, тийбэ, састааба ыйылар.

Киһэлик Даарыйа эмээхсин үлэтиттэн сынньанар, үс атахтаах төгүрүк остуолун бэйэтин диэки сыҕарыта тардынан ытыһынан соппохтуур.

Бу этиигэ манньк ырытыылары онор.

1. Аннынан тардыллыбыт тыллары састаабынан, халыыбы тутуһан, ырыт.

2. Бэлиэтэммит тыллары сана чааһынан ырыт.

3. Бэриллит тыл ситимнэрин араастарын быһаар:

Киһэлик сынньанар –

үлэтиттэн сынньанар –

ытыһынан соппохтуур –

Даарыйа эмээхсин сынньанар

4. Этиини чилиэннэринэн ырыт (болдьох бэлиэтинэн көрдөр).

5. Этиини тутулунан ырыт.

Өйтөн суруйуу

Темата:

История кырдыга уонна поэт дьылҕата

Өйтөн суруйуу сүрүн ирдэбиллэрэ

Өйтөн суруйуу тиэмэтэ көңүл эбэтэр айымньыга сыһыарылар, айымньыттан холобурдуохха сөп. Экзамен вариантыгар биир тиэмэ бэриллэр. Экзамен кыттааччыта бу үлэтин толкуйдаан, былааннаан, биир кэлим суруйууну ситиһэргэ дьулуһуохтаах.

Манна туттарааччы бэриллит тиэмэни бэйэтэ анаарар, ырытар-сыаналыыр дьобура,

төрөөбүт литературатын, бэриллибит тиэмэни билэр таһыма көстүөхтээх. Айан суруйууга экзаменна кыттааччы манньк сүрүн ирдэбиллэри тутуһуохтаах.

- өйтөн суруйуу тутулун тутуһуу;
- этии тутулун кэспэккэ ситимнээхтик суруйуу;
- сурук бэлиэтин, таба суруйуу быраабылатын билии, сөпкө туһаныы;
- уус-уранньк суруйары ситиһии;
- айымньыттан эбэтэр истэн уус-уран быһа тардыылары туһаныы;
- суруйуу тиэмэтин, проблематын, санаатын табатык өйдөөн суруйуу;
- бэйэ сыаналааһына, табыгастаах түмүгү оңоруу.

Бу программа соруудахтара манньк наарданан киирдилэр, үлэ бастакы чааһыгар 36 соруудах, үлэ иккис чааһыгар 6 соруудах, онон барыллаан соруудах ахсаана 42.

Критерии оценивания

Оценивание I части работы

Задание	Перв. балл	Балл по сложности	Итоговый балл
1	1б.	1б.	1
2	1б.		1
3	1б.	1б.	2
4	1б.	1б.	2
5	1б.		1
6	1б.	1б.	2
7	1б.		1
8	1б.	1б.	2
9	1б.		1
10	1б.		1
11	1б.		1
12	1б.	1б.	2
13	1б.	1б.	2
14	1б.	1б.	2
15	1б.		1
16	1б.	1б.	2
17	1б.		1
18	1б.	1б.	2
19	1б.		1
20	1б.		1
	20 б.	10 б.	30 б.

Оценивание II части работы

Задание	Перв. балл	Балл по сложности	Итоговый балл
1	3 б.	4 б.	7 б.
2	3 б.	4 б.	7 б.
3	3 б.	3 б.	6 б.
4	3 б.	4 б.	7 б.
5	3 б.	3 б.	6 б.
	15 б.	18 б.	33 б.

Критерии оценивания сочинения

№	Сыаналыыр кэрин	Баала
K1	Уус-уран айымньы эбэтэр анал тиэмэ (ыргыты) ис хоһоонун билии	1/1
K2	Айымньыга эбэтэр бэриллибит тиэмэҕэ көтөбүллэр проблеманы сөпкө	1

	өйдөөн, ырыты	
K3	Өйтөн суруйуу тиэмэтин арийы	1
K4	Уус-уран суруйуу ньымаларын билии уонна суруйууга туһаны: эпитет, тэннэбил, метафора, ханалытан этии	1/1
K5	Суруйааччы олобун, айар үлэтин сүрүн олуктарын билии эбэтэр анал тиэмэбэ сыһыаран киллэри	1
K6	Өйтөн суруйууга норуот, айымны устуруйатын билиини туһаны	1/1
K7	Өйтөн суруйууга литература ырытытын таба туһаны	1/1
K8	Өйтөн суруйууну тус бэйэ ылынытын быһаары	1
K9	Өйтөн суруйуу сүрүн санаатын уонна проблематикатын быһаары	1
K10	Айымны геройдарын эбэтэр анал тиэмэбэ туһааннаах персонаһы ырыты	1/1
K11	Өйтөн суруйуу ис хоһоонун сырдатар матырыяалы туһаны (эпиграф, айымныттан быһа тарды, бэргэн этиилэр)	1/1
K12	Литература историятыгар суруйуулары туһанан, уус-уран айымныны ырыты уонна анал тиэмэбэ бэйэ быһаарытын суруйуу	1/1
K13	Литература теориятыгар суруйуулары туһанан, уус-уран ырыты түгэннэрин киллэри	1/1
K14	Айымныга эбэтэр бэриллит тиэмэбэ тус бэйэ сыһанын быһааран суруйуу	1/1
K15	Ырытыга литература терминнэрин туһаны	1/1
K16	Сааһылаан уонна толкуйдаан ырыты көстүүтэ	1/1
K17	Айымныны эбэтэр анал тиэмэни ырытыга бэйэ санаатын, сыанабылын суруйуу (суруйуу түмүгэ)	1/1
K18	Атын айымныны эбэтэр олоххо сыһааннаах түгэни кытта тэнни тутан суруйуу уонна тэннээн көрүү	1/1
K19	Сурук бэлиэтин билии уонна таба туһаны	1
K20	Таба суруйуу быраабылаларын билии	1
K21	Суруйуу биир кэлим ис хоһоонноох буоларын ситиһи	2/1
K22	Этии тутулун сөпкө оноруу, этиигэ грамматика быраабылаларын сөпкө туһаны	1/1

Распределение заданий работы

Үлэ чааһа	Сорудах ахсаана	Үлэ мунутуур баала (маннайгытынан)	Үлэ бүттүүн мунутуур баала	Сорудах тиибэ
1 чааһа	20	20 б.	30 б.	хоруйу бэйэ суруйууга
2 чааһа	5	15 б.	33 б.	ырытыны оноруу
3 чааһа	1	23 б.	37 б.	өйтөн суруйуу
Барыта	26	58 б.	100 б.	

Тылы састаабынан ырыты

холкутуйдахпытына > холку+туй+тах+быт+(ы)на

холку – тыл олоҕо, төрүт, даҕааһын аат, бэлиэ

туй – туохтуур үөскүүр сыһыарыта

тах – болдьох киэп сыһыарыта

быт – тарды 1 сирэин сыһыарыта, элбэх ахсаанна – өлүктүйбүт миэстэ түһүгүн сыһыарыта

хатынмын > хатын+(ы)м+(ы)н

хатын – тыл олоҕо, төрүт, аат тыл, барамай

м – тарды сыһыарыта, 1 сирэй, биир биирдээбэ

н – туохтуу түһүк сыһыарыта

Тылы санга чааһынан ырыты.

Оҕом бүгүн үөрэнэр.

Оѳом – аат тыл, тыл олоѳо – оѳо, төрүт олох, киһиэхэ сыһыаннаах тыл, чопчу суолталаах, тардыылаах, 1 сирэй, биир биирдээѳэ, уопсай аат, этиигэ туһаан.

Бүгүн – сыһыат, олоѳо – бүгүн, үөскээбит олох, тыл силлиһиитэ, кэм, быһаарар, этиигэ сиһилии.

Үөрэнэр – туохтуур, тус, турук, олоѳо – үөрэн, төрүт, буолар, кэпсиир киэп, билигин кэм, 3 сирэй, биир ахсаан, төрүт туһаайыы, этиигэ кэпсиирэ.

Биһиэхэ мааны ыалдьыт сырытта.

Биһиэхэ – солбуйар аат, олоѳо – биһиги, үөскээбит, сирэй солбуйар аат, 1 сирэй, элбэх ахсаан, сыһыарыы түһүк, этиигэ толоруу.

Мааны – даѳааһын, олоѳо – мааны, төрүт, хаачыстыба, этиигэ быһаарыы.

Ыалдьыт – аат тыл, олоѳо – ыалдьыт, үөскээбит (-дьыт), чопчу суолталаах, судургу, уопсай, төрүт түһүк, 3 сирэй, биир ахсаан, этиигэ туһаан.

Сырытта – туохтуур, тус, хайааһын, олоѳо – сырыт, төрүт, кэпсиир киэп, билигин ааспыт кэм, 3 сирэй, биир ахсаан, төрүт туһаайыы, этиигэ кэпсиирэ.

Тылы ситиминэн ырытыы.

Оѳом бүгүн үөрэнэр. Бу этиигэ *оѳом үөрэнэр, бүгүн үөрэнэр* диэн тыл ситимнэрэ баар.

Оѳом үөрэнэр – баһылатыылаах ситим, сөпсөһүү, 3 сирэй, 1 ахсаан

Бүгүн үөрэнэр – баһылатыылаах ситим, сыстыы, тыл бэрээдэгэ.

Биһиэхэ мааны ыалдьыт сырытта. Бу этиигэ *ыалдьыт сырытта, мааны ыалдьыт, биһиэхэ сырытта* диэн тыл ситимнэрин ырытабыт.

Ыалдьыт сырытта – баһылатыылаах ситим, сөпсөһүү, 3 сирэй, 1 ахсаан

мааны ыалдьыт – баһылатыылаах ситим, сыстыы, тыл бэрээдэгэ

биһиэхэ сырытта – баһылатыылаах, салайыы, сыһыарыы түһүк.

Этии чилиэнинэн ырытыы.

Эксээмэни туттарааччы этии тутаах уонна ойоѳос чилиэнин араарар, быһаарар билиилээх буолара эмиэ ирдэнэр. Тутаах чилиэн, биллэрин курдук, этии сүрүс ис хоһоонун бэлиэтиир аналлаах, ол суолтаны туһаан уонна кэпсиирэ сыһыаныгар көрөбүт. Онон анардас тутаах эрэ чилиэннээх этии эмиэ баар буолар. Эксээмэн үлэтин 2 чааһын сорудабын хас биирдии ырытыытын сөпкө онорон, 30 б. ылаахха сөп. Этии чилиэнинэн ырытыы 6 б. сыаналанар.

Биһиэхэ мааны ыалдьыт сырытта

Ыалдьыт – туһаан, судургу, аат тыл

Сырытта – кэпсиирэ, судургу, туохтуур

Биһиэхэ – толоруу, ойоѳос, солбуйар аат

Мааны – быһаарыы, сыстар, даѳааһын

Кырабаат кэтэѳэр муннукка турар үрүҥ танас сабыылаах кыра төгүрүк остуолга будильник тыаһаата.

Будильник – туһаан, судургу, аат тыл

Тыаһаата – кэпсиирэ, судургу, туохтуур

Остуолга – толоруу, ойоѳос, аат тыл

Кырабаат кэтэѳэр – сиһилии, миэстэ, аат ситимэ

Муннукка турар үрүҥ танас сабыылаах кыра төгүрүк – быһаарыы, сыстар, тэнийбит.

Методические рекомендации по проведению вступительных испытаний

Сдача вступительных испытаний проводится на открытых заседаниях экзаменационной комиссии с участием не менее трех человек. В состав комиссии, принимающей экзамен по направлению, входит не менее трех преподавателей кафедры якутского языка.

Результаты вступительных испытаний определяются по 100балльной системе и объявляются на 3-й день после оформления в установленном порядке протоколов заседаний

экзаменационной комиссии.

На выполнение испытательной работы отводится 4 часа (240 минут).

Подготовка к выполнению работы – 20 мин.

Часть I включает 20 вопросов с кратким ответом. Среднее время выполнения одного задания этой части – 1-3 минуты. Ориентировочное время выполнения этой части работы – 50 минут.

Часть II включает 2 задания. На выполнение вопросов первого задания требуется от 3-7 минут. Ориентировочное время выполнения 1 задания – 30 минут.

Рекомендуемое время выполнения 2 задания II части, состоящей из одного задания с развернутым ответом (письменная работа) – 60 минут.

Самостоятельная проверка работы – 20 мин.

Список рекомендуемой литературы

Үөрэх кинигэлэрэ

1. Саха тыла. Морфология: 6 кылааска үөрэнэр кинигэ. Дь., Бичик, 2009.
2. Саха тыла. Морфология: 7 кылааска үөрэнэр кинигэ. Дь., Бичик, 2006.
3. Саха тыла: 8-9 кылааска үөрэнэр кинигэ. Дь., Бичик, 2004.
4. Саха литературата: 9 кылааска үөрэнэр хрестоматия. Дь., Бичик, 1999.
5. Саха литературата: 10 кылааска үөрэнэр хрестоматия. Дь., Бичик, 1994.
6. Саха литературата: 11 кылааска үөрэнэр хрестоматия. Дь., Бичик, 2000.

Список дополнительной литературы

1. П.С. Афанасьев Саха тылын лексикологията. Я., 1996.
2. Г.Г. Филиппов, И.П. Винокуров. Саха тыла. Лексика уонна морфология. Я., 2000.
3. Н.Д. Дьячковский. Саха тылын фонетиката. Я., 2000.
4. И.П. Винокуров, М.А. Черосов. Саха тылын синтаксиса. Судургу этии. Я., 1991.
5. Г.Г. Филиппов, И.П. Винокуров. Саха тылын синтаксиса. Холбуу этии. Я., 1996.
6. Окорокова В.Б., Попова М.П. Билинни саха литературата: үөрэх кинигэтэ. Я., 2011.
7. Максимова П.В. 1960-80 -с сыллардаагы саха литературата: үөрэх кинигэтэ. Я., изд-во СВФУ, 2010.
8. Чиркеева Д.И. Единый республиканский экзамен по якутскому языку и литературе (11 кл.) [учебно-методическое пособие] (на якутском языке). Я., 2018, 132 с.
9. Чиркеева Д.И. Саха тылыгар эрчиллиилэр уонна соруудахтар халыыптара. Я., 2021, 85 с.